ਵੋਡਾਫੋਨ ਆਈਡੀਆ ਸੈਲੂਲਰ ਲਿਮਿਟੇਡ.
ਬਨਾਮ
ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 923 ਦੀ 2017)
ਫਰਵਰੀ 16, 2022
[ਡਾ. ਧਨੰਜ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ
ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ]

ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ, 1885: ਸ.7ਬੀ – ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸ.7ਬੀ ਦੇ 1885

ਟੈਲੀਕਾਮ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਕਿ 1885 ਦਾ ਐਕਟ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਇੱਕ ਖਾਸ (ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ) ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਉਪਾਯ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ,

ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ – 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ; 2019 ਦਾ ਐਕਟ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਹਨ – ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਨਾ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਵੇ – ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਉਪਾਯ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਲਈ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ – ਇਹ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਚੁਣੇ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੇ, ਜੋ ਹੁਣ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ –

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 2019 – ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 1986 –
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ – ਮਧਿਆਸਤਾ.

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 2019: ਸ.2(42) – ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ –

ਐਕਟ ਦੇ ਸ.2(42) ਵਿਚ 'ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਉਲਟਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਸ.2(ਓ) ਵਿਚ 'ਸੇਵਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ – ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 1986 – ਸ.2(ਓ) – ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ.

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986: s.2(o) – 'ਸੇਵਾ' –

ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ" – ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਫਾਰਮੂਲਾ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ "ਵੀ" ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਸ਼ਾਮਲ ਹਿੱਸਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਵਿੱਤ, ਬੀਮਾ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ – ਸ਼ਾਮਲ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਇਹ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਪਰ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ" ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ – ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (i) ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ; ਅਤੇ (ii) ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਸੰਸਦ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸੇਵਾ' ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਹੋਲਡ: 1. ਸਮੀਕਰਨ 'ਸੇਵਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ"। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਸਾਧਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਿੱਸਾ "ਕਿਸੇ ਵੀ" ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਮਿਲਿਤ ਹਿੱਸਾ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਵਿੱਤ, ਬੀਮਾ, ਆਵਾਜਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਉਸਾਰੀ. ਸੰਮਿਲਿਤ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਹੈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸੰਪੂਰਨ ਇਹ ਸਮੀਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ "ਪਰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਨੂੰ"। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ (i) ਦੀ ਰੈਂਡਰਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਮੁਫ਼ਤ; ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ. ਸੰਸਦ ਨੇ ਬੇਦਖਲੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਦੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ 'ਸੇਵਾ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 91]756-A-D]

2. 'ਸੇਵਾ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ, ਜਿਥੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ 1885 ਦਾ ਐਕਟ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਖਾਸ (ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ) ਐਕਟ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(42) ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13]

3. ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(s) ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਉਲ੍ਲੇਖ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪਣਾ ਕੇ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸੇਵਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਸਨ (i) ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ; ਅਤੇ (ii) ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ। [ਪੈਰਾ 14]

4. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਐਕਟ 1885 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦਾ ਉਪਾਯ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, 2019 ਦਾ ਐਕਟ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਨਾ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੇ। [ਪੈਰਾ 16]

5. ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਪਛਾਣਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ

ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਇਹ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 18 & 19]

ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਟੈਲੀਕਾਮ ਬਨਾਮ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481 : [2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 86 – ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਉਪਾਯ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਲਈ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਉਪਾਯ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਹੁਣ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(42) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਲਟਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2(o) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ 1986 ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 201]

ਅਜੋਯ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1984) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 127 : [1984] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 252; ਆਈ.ਆਰ.ਈ.ਓ ਗ੍ਰੋਸ ਰੀਅਲਟੈਕ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਖੰਨਾ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 277 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਹੈਕਸਾਕਾਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਿਸਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 204/2014 ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 12; ਏਮਾਰ ਐਮ.ਜੀ.ਐਫ ਲੈਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਫਤਾਬ ਸਿੰਘ (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751 ; [2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 791; ਇੰਪੀਰੀਆ ਸਟ੍ਰਕਚਰਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਪਤਨੀ (2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 783 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 86 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 791 ਪੈਰਾ 15 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 86 ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਪੈਰਾ 18, 19

[1984] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 252 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 18

(2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 783 ਪੈਰਾ 19 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 923 ਦਾ 2017.

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਰੈਡਰੈਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 26.05.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1430 ਦਾ 2016.

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1389 ਦਾ 2022 ਅਤੇ 4274 ਦਾ 2016.

ਪੰਕਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ, ਆਸ਼ੀਵਾਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕਮਲੇਂਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਆਦਿਤਯ ਨਾਰਾਇਣ, ਮਿਸਿਜ਼ ਸੋਨਾਲੀ ਜੈਟਲੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਜੈਯੇਸ਼ ਬਖਸ਼ੀ, ਮਿਸ ਮਨਮਿਲਨ ਸਿੱਧੂ, ਪੀ. ਵੀ. ਯੋਗੇਸਵਰਨ, ਕੁਸੁਮ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸ ਵਿਮਲਾ ਸਿਨਹਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕਰ, ਦੇਵਾਸ਼ੀਸ਼ ਭਾਰੁਖਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਰਕਾਰ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਪੁਨੀਤ ਤਨੇਜਾ, ਮਿਸ ਲਕਸ਼ਮੀ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅਰਨਵ ਨਾਰਾਇਣ, ਮਿਸ ਆਸਥਾ ਤਿਆਗੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਇਹ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ1 26 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ2 ਦਾ ਮਈ 2016 ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੰਡੀਅਨ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1885 ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਟੈਲੀਕਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ.

2. 25 ਮਈ 2014 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਫੋਰਮ3$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੋਸਟ-ਪੇਡ ਮੋਬਾਈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੂਲ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 249 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ 'ਆਟੋ ਪੇ' ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਔਸਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਬਿੱਲ ਲਗਭਗ 555 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। 8 ਨਵੰਬਰ 2013 ਤੱਕ ਦੇ ਪਾਂਚ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 8 ਨਵੰਬਰ 2013 ਤੋਂ 7 ਦਸੰਬਰ 2013 ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 24,609.51 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਓਵਰ-ਚਾਰਜ ਹੈ। ਪੋਸਟ-ਪੇਡ ਮੋਬਾਈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੀਮਾ 8 ਨਵੰਬਰ 2013 ਦੇ ਬਿੱਲ ਤੱਕ 2,300 ਰੁਪਏ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 ਦਸੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੀਮਾ ਨੂੰ 2,800 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸਮੇਤ, ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੀਮਾ ਦੇ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 22 ਦਸੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 25 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 22,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮਕ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਚੁੱਕਿਆ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਟੈਲੀਕਾਮ ਬਨਾਮ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ4 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਿਕ ਐਕਟ 1885 ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ

'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"17. […] ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਮੁੱਦੇ ਯਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।"

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ6$_{SUPERSCRIPT}$ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਅਗਾਊਂ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ, ਐਸ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 24 ਜਨਵਰੀ 2014 ਦੇ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਭਰੋਸਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈਕਸਾਕਾਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਮਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼7$_{SUPERSCRIPT}$ ਉੱਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਫੋਰਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"[…] ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਅਥਾਰਿਟੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਿਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਣਨ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।"

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਐਨ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 26 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਐਸ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ।

4. ਮਿਸਟਰ ਆਦਿਤਿਆ ਨਾਰਾਇਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਯ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਉਪਾਯ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 3(2) ਵਿੱਚ 'ਟੈਲੀਕਾਮ ਅਫਸਰ' ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(6) ਵਿੱਚ 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ।

5. ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 7ਬੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 1986 ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

6. 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 11(1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"11. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਰੁਪਏ ਵੀਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

7. ਧਾਰਾ 11(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਰਕਮ ਨੂੰ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਰੁਪਏ ਲੱਖ ਤੋਂ ਰੁਪਏ 5 ਲੱਖ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 20 ਲੱਖ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। 'ਸੇਵਾ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(ਓ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“2 (ਓ) ‘ਸੇਵਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਵਿੱਤੀ, ਬੀਮਾ, ਆਵਾਜਾਈ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਨਿਰਮਾਣ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਖਬਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਦੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

8. ‘ਘਾਟ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“2(ਜੀ) ‘ਘਾਟ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਮੀ, ਅਧੂਰਾਪਣ, ਕਮੀ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਅਪਰਿਆਪਤਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।”

9. ‘ਸੇਵਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਉਸ ਢੰਗ ਤੋਂ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਾ ਨੂੰ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ‘ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸਾ ‘ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ’ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸਾ ਦੇ ਮਤਲਬ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ‘ਕਿਸੇ ਵੀ’ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਹਿੱਸਾ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਵਿੱਤੀ, ਬੀਮਾ, ਆਵਾਜਾਈ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਨਿਰਮਾਣ ਵਰਗੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ ਉਹ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ‘ਪਰ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ’ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ (i) ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ; ਅਤੇ (ii) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸੇਵਾ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਤਲਬ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਹਰ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

10. 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ “ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ”। ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"2. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ-

(a) ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਹਨ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ;

(ਬੀ) ਗੁਣਵੱਤਾ, ਮਾਤਰਾ, ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਣਉਚਿਤ ਵਪਾਰਕ ਅਭਿਆਸ;

(c) ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ;

(d) ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ;

(e) ਅਨੁਚਿਤ ਵਪਾਰਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੇਈਮਾਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ; ਅਤੇ

(f) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।"

11. 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ, ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਖਾਸ ਵਿਲੱਖਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1AA) ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ, ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7B ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"7B. ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਮਧਿਆਨਵਰਤਨ.—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਲਾਈਨ, ਉਪਕਰਣ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਲਾਈਨ, ਉਪਕਰਣ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਮਧਿਆਨਵਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇਕ ਮਧਿਆਨਵਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਮਧਿਆਨਵਰਤਾ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।"

12. ਧਾਰਾ 7B ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਲਾਈਨ, ਉਪਕਰਣ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਲਾਈਨ, ਉਪਕਰਣ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਧਿਆਨਵਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇਕ ਮਧਿਆਨਵਰਤਾ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ। 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਥਾਰਿਟੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 3(6)9$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਾਹਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਦੀ ਧਾਰਾ 7B ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਕਟ ਆਫ 1885। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਮੀਕਰਨ 'ਸੇਵਾ', ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ, ਜਿੱਥੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਆਫ 1885 ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਆਫ 1986 ਇੱਕ ਖਾਸ (ਅਤੇ ਬਾਅਦ) ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 198910 ਦੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(42) ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ11।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਵੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਸਾਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ 1986 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਦਾਹਰਣਾਤਮਕ ਸੀ। ਇਹ 'ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਲਟ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪਣਾਈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸੇਵਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਕੇਵਲ ਅਪਵਾਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ (i) ਮੁਫਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ (ii) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ।

15. ਈਮਾਰ ਐਮ.ਜੀ.ਐਫ. ਲੈਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਫਤਾਬ ਸਿੰਘ[12]SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ 1996 ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ

[10]SUPERSCRIPT “2019 ਦਾ ਐਕਟ”

12 (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751 ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ:

"19. ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਥਿਰੁਮੁਰੁਗਨ ਕੋਆਪ. ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਲਲਿਤਾ [ਥਿਰੁਮੁਰੁਗਨ ਕੋਆਪ. ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਲਲਿਤਾ, (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305], ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੈਰਾ 11 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 312)

"11. ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ, ਆਸਾਨ, ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਨਿਵਾਰਣ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਨਿਵਾਰਣ ਤੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੋਰਮ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੋਰਮ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹਨ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ/ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ।

13 ਧਾਰਾ 3 – ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ-"ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹਨ।" 18. ਅਸੀਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਦੋ

ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਪਛਾਣਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਜੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜੋਯ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ14 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

16. ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 1885 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ 7ਬੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਹੈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ 1885 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਫੋਰਮ। 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, 2019 ਦਾ ਐਕਟ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ. ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ.

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐੱਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦ ਵਿਵਾਦ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੇ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“5. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ 7-ਬੀ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਝਗੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ, ਫਿਰ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ”

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 413 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਨਿਯਮ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

18. ਅਸੀਂ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜੋ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ. ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਦੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ. ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ। ਦੂਜਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗਾ। ਵਿੱਚ ਅਜੋਏ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ14, ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"38...ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜਨਰਲੀਆ ਸਪੈਸ਼ਲੀਬਸ ਨੋਨ ਡੇਰੋਗੈਂਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

"(i) ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ।

(ii) ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਉਲਲੇਖ ਦਾ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।"

ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਹੋਵੇ, ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

39. ਪਾਠ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਚਾਰ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹਨ: (i) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਣ ਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, (ii) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ, ਰੱਦ ਜਾਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, (iii) ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ (iv) ਇਹ ਕੇਵਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਕਸਵੈਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ, ਬਾਰਾਂਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨੇ 196-198 ਨੂੰ ਦੇਖੋ।"

19. ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਉੱਪਰ) ਇਹ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100, 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਇਮਾਰ ਐਮਜੀਐਫ ਲੈਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ (ਉੱਪਰ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਪੀਰੀਆ ਸਟਰਕਚਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੀਲ ਪੰਤਨੀ15 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ) ਐਕਟ 201616 ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ:

"23. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਉਪਚਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਚਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਸੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

20. ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਈਆਰਈਓ ਗ੍ਰੁਸ ਰੀਅਲਟੈਕ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਖੰਨਾ17 SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ) ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਿਆਂਕ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਨੇ ਚੋਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦੋ ਉਪਚਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਾਸ ਅਜਿਹੇ ਉਪਚਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਆਰ.ਈ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਉਪਚਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਉਪਚਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਹੁਣ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।2019 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(42) ਵਿੱਚ

'ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਲਟਾ, 'ਸੇਵਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ [ਨਿਆਂਕ ਧਨੰਜ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੀ]1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(o) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਐਨ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਅੰਜਮਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

22. ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

23. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1389 ਦੇ 2022 [ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 9071/2016 ਦੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋਏ] &ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4274 ਦੇ 2016

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਆਈਡੀਆ ਸੈਲੂਲਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ [ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 923 ਦੇ 2017] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਮਿਤੀ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2014 ਨੂੰ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 531 ਦੇ 2013 ਅਤੇ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ 2013 ਨੂੰ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 95 ਦੇ 2013 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਪਭੋਗਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 238 ਦੇ 2010 ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 1457 ਦੇ 2007 ਨੂੰ ਕਸਰਗੋਡ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਪੀਲਾਂ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate